

ИЗТОКЪТ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ И КУЛТУРА

РЕДАКТОРИ: ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ, Проф. Д-ръ К. ГЪЛЖЕОВЪ, ЧАВДАРЪ МУТАФОВЪ.

АБОНАМЕНТЪ: За година 100 лв.; за 6 мес. 55 лв.
За чужбина 150 и 80 лв. За учащите се 80 и 40 лв.

Единъ брой 3 лева

Редакция и Администрация, ул. Мария Луиза 45 — София

СЪДЪРЖА:

Програма на четенето на кръга „Стрелецъ“: К. Кръстевъ — Разсждъчна поезия; Димитъръ Шишмановъ — Филмъ, разказъ; Д-ръ А. Аз. — Мисли върху родното; Проф. К. Гължбовъ — За Йенсъ Петеръ Якобсенъ; Емануилъ П. Димитровъ — Мъгли; Д-ръ В. Шаренковъ — България или Болгаръ; Райнеръ М. Рилке — Непознатиятъ; Любенъ Пипковъ — Есенята надъ Парижъ; Феликсъ Браунъ; Изъ съвременната татарска литература; Разни.

ПРОГРАМА

на урежданото отъ литературния кръгъ „Стрелецъ“ четене на собствени произведения въ Недѣля, 26 т. м. 10 ч. пр. пладне въ салона на Славянска беседа

1. К. ГЪЛЖЕОВЪ: За литературния кръгъ „Стрелецъ“.
2. АС. ЗЛАТАРОВЪ — АУРА: Изъ „Книга на Любовта“.
3. ЧАВД. МУТАФОВЪ: Глава изъ романа „Дилетантъ“.
4. ДИМИТЪРЪ ПАНТЕЛЕЕВЪ: Стихотворения.
5. ПАНЧО МИХАЙЛОВЪ: Ледъ — разказъ.
6. ГЕОРГИ КАРАИВАНОВЪ: Стихотворения.
7. СВЕТОСЛАВЪ МИНКОВЪ: Човѣкътъ въ нощта. — р. разказъ.
8. АТАНАСЪ ДАЛЧЕВЪ: Стихотворения.

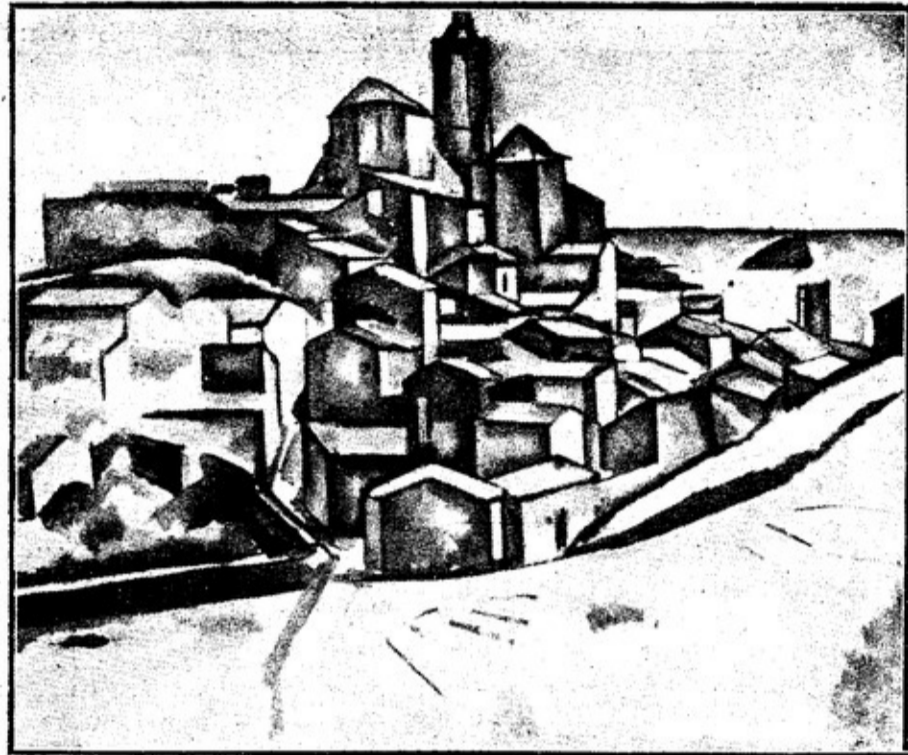
Ще се четатъ нови работи.

РАЗСЖДЪЧНА ПОЕЗИЯ

Поклонниците на чистото изкуство въставатъ обикновенно противъ разсждъчната поезия. Теоретично, разсждъчността е слабостта на едно душевно движение, което иска да мине за поетично, тъй като тя е елементъ на философията, на науката, на статичната констатация. Изкуството, наопаки, търси наподобяването на жизненото действие. Въ сжщностъ, едва ли една истинска поезия може да мине безъ разсждъченъ елементъ. Това се налага преди всичко отъ технически обстоятелства. Известно количество творби и миниатуритѣ могатъ да издържатъ третиране съ образи отъ чистокръвенъ лиризмъ. Особено удобно е това, когато се извикватъ къмъ живота нови изисквания за художествената форма. Когато обаче едно поетично дѣло расте по обемъ и количество, или пъкъ има гражданственостъ въ една класическа епоха, по необходимостъ, то приема известна доза разсждъчностъ. То е, защото инвентара на чистата лирична форма е отъ една страна ограниченъ, а отъ друга — предразположенъ къмъ банализиране. Алхимията на словото за насъ си остава свързана съ въздействието по разсждъчния път на идеитѣ. Парадоксал-

ната изводна форма на едно противно разбиране сж опититѣ на Рудолфъ Блюмнеръ напр. да създаде една поезия само отъ абстрактното въздействие на думитѣ свързани съ понятие, или нови такива, изобретени отъ него.

Разсждъчността е основата на художествената концепция за живота, безъ която е немислимо никакво поетично творчество. Поезия, лежаща само върху крилата на чувствения нюансъ гали нашата душа, безъ да остави дълбоки следи. Разсждъчната поезия жертвува георетичнитѣ изисквания, за да застъпи по-широки възможности на въздействие върху духа, което е тъкмо задачата на изкуството. Разсждъчната поезия злоупотребава понѣкога съ тая жертва, но затова пъкъ, тя е единъ предпочитаемъ, макаръ и суровъ материал на естетично съзерцание, задъ който човѣкъ е сигуренъ, че стои едно здраво съдържание. Разсждъчността е контрола на вътрешното съкровище на твореца. Поезията е преди всичко она човѣкъ, който има най-голямъ дългъ и дѣлъ въ обогатяването на човѣшката духовна съкровищница — и само разсждъчността между неговата тънка лирична продукция е, която ни дава възможностъ да

АНДРЕ ДЕРЕНЪ

CADAQUÈS

Андре Деренъ е единъ отъ тия, за които кубизмътъ не е модна дума, а необходимостъ да съчетаватъ — да търсятъ праформата на нѣщата, мистичнитѣ природни сили, които се заключаватъ въ кристала. Така градътъ се пре-

върща въ друза отъ кристали, човѣшкото дѣло се възвръща къмъ мдритѣ извори на своето начало, гдето, освободено отъ тлѣното на временното, заставя азавинаги въ Времето.

почерпимъ отъ неговитѣ проникновения въ тайнитѣ на жизненото.

За добра иллюстрация на тия мисли може да послужи разглеждането на единъ художникъ напр. като Максъ Клингеръ, когото Фердинандъ Авенариусъ справедливо намира за истински поетъ. Клингеръ е разсждъченъ до поза, до несржчностъ, но тъкмо разсждъчността е ценното у него. Чувствувате сѣ смиренъ предъ богатството на идеи, което се мжи да одухотвори неговитѣ композиции и предпочитате всички творци да бждатъ като него — философи визионери, мжчително дълбаещи въ руд-

ницата на духа, отколкото лекомислени и сантиментални рисувачи на пейзажи, портрети и цветя. По-добре лоши художници и богати личности, отколкото добри жонгльори на художествената форма и безидейни личности.

Разсждъчността е особено неотлъченъ елементъ отъ достойнствата на епоса (сжщия законъ за обема). Трѣбва да видите „Братя Карамазови“ въ кино-продукция — играна отъ голѣми артисти — оголена отъ разсждъчния елементъ, за да се измжчите отъ безмислената и глупава драма, която се развива предъ очитѣ ви.

Филмъ

Разказъ

Средъ нощта една тънка и гъвкава сѣнка се спусна въ канала задъ Английската легация и трѣгна предпазливо по течението на реката. Стжжкитѣ ѝ се заглушаваха отъ тревата, която покрива дѣното на канала. При Орловия мостъ сѣнката позапрѣ, вслуша се и бързо и безшумно продължи пътя си. Недалеч отъ Регентска, тя леко се изкатери горе и се загуби въ уличкитѣ на квартала между Военното училище и Подуене. Следъ нѣколко минути се мѣрна подъ единъ фенеръ и влезе въ градината, която закриваше най-близката къщица. Още не притворила вратнята, тя усети две силни ржце, които я пригърнаха и понесоха.

— Никой ли не те забелѣза? пошпна ѝ задавенъ мжжки гласъ.

— Не! отговори тя и затвори очи подъ ненаситна целувка.

А когато ржцетѣ я сложиха отново на земята, въздъхна тихо и бавно отхвърли дългата си, черна наметка. На около стаено мълчеше полутъмна стаица. Електрическата лампа свѣтѣше за-вита въ вестникъ. Въ единия жгълъ се виждаше легло, до него маса съ книги и една мандолина. Отсамъ — старо канапе, предъ което стоеше онзи, който я бѣше донесълъ тука. Той бѣше младъ, съ много бѣла шия, която изли-

заше свободно отъ откритата яка и съ голѣми, тъмни очи които свѣтѣха въ полумрака.

— Колко си хубава днесъ, рече глухо младия момъкъ и ржцетѣ му се дигнаха, сякашъ искаха да го защитятъ отъ красотата ѝ.

Тънката, гъвкава сѣнка поклати главата и съ леко движение оправи свѣтлитѣ си коси. Презъ една цепнатина на вестника лампата прашаше върху челото ѝ тънъкъ лжчъ, който трептѣше и питаше нѣщо. Но продълговатитѣ ѝ, сиви очи гледаха направо въ очитѣ на младия момъкъ и въ тѣхъ нѣмаше никакъвъ отговоръ, а само нѣжностъ и щастливъ покой.

— Ела, каза тихо дошлата и седна на старото канапе. Ний нѣмаме време. Следъ половинъ часъ ще трѣбва да си вървя!

— Вече, извика стреснатъ момъкътъ, защо тъй рано? Две недѣли не сме се виждали, а ти искашъ вече да си идешъ. Половинъ часъ!.. Половинъ часъ не ми стига за единъ погледъ, не ми стига за една дума, не ми стига за да разбера, че си предъ мене. А ти искашъ да си идешъ!

— Трѣбва, каза дошлата и се усмихна тжжно. Не приказвай толкова. Пригърни ме и ме пригърни о себе си.

Мене днесъ ми бѣше тъй тежко на душата!

— О, Мила, рече страстно момъкътъ и коленичи до нея. Защо правишъ така? Защо не ми кажешъ коя си, отде идешъ и какво те мжчи?

— За какво ти е да знаешъ всичко това? Ний се запознахме, безъ да забелѣжатъ хората, тамъ горе въ планината, когато азъ бѣхъ загубила пътя и компанията си, а ти скиташе безцѣлно между скалитѣ, за да забравишъ онази, която ти бѣше изневѣрила. Помнишъ ли? И още тогава ний се харесахме и се цѣлунахме за пръвъ пътъ. Три месеца сж изминали отъ тоя день. За шести пътъ идвамъ азъ у тебе. Не е ли хубаво така? Въ глуха нощъ идвамъ и си отивамъ, а ти оставашъ тукъ и мислишъ за мене, седналъ на леглото си, съ тая мандолина въ ржце. Защо ни трѣбва да знаемъ повече отъ това?

Момъкътъ протегна ржце, хвана гостенката си за раменетѣ. Накара я да се наведе.

— Слушай, рече той глухо. Ако не те пусна да си вървишъ, какво ще стане?

— Какво? прозвуча спокойно отговорътъ. Моитѣ домашни ще откриятъ, че съмъ избѣгала отъ къщи и ще трѣгнатъ да ме дирятъ. И когато узнаятъ где съмъ, тогава...

— Тогава, що?..

Младата жена се поколеба. Тя се наведе още по-низко надъ момъка,

притисна слѣпитѣ му очи съ длани и го попита:

— Какво би искалъ? Да съмъ мома, която родителитѣ ще изгонятъ, ако узнаятъ какво съмъ вършила до сега, или да съмъ жена, която мжжа ѝ ще убие, или да съмъ вдовица съ малко дете, която трѣбва да се крие отъ хората, когато обича, отъ страхъ да ѝ не отнематъ детето и наследството?..

— Момъкътъ затвори очи, дигна лице нагоре и повтори като слепецъ, кой-то лучка:

— Мома, жена или вдовица?

И следъ малко мжчително добави:

— Незная!

— Не, — избери! — настойчиво рече гостенката му.

— Жена! отвърна изведнажъ момъкътъ и скочи.

— Защо?

— Защото бихъ ималъ съ кого да се боря, отъ кого да те браня, кому да те отнема!

Младата жена наведе глава и следъ дълго мълчание пошпна:

— Ти отгатна!

— Мила, извика момъкътъ и се хвърли на канапето до нея. Разкажи!.. Кажми!..

— Не, недей, не сега! Сега ми е тъй тежко.

— Кога другъ пътъ? Ти сега ще си идешъ и ще излезнешъ за две недѣли. И азъ не ще знаа ще те видя ли. Кажми ми, — не —, кажми ми сега коя си,

Но и всички голѣми поети, — ония, които сж оставили следи въ нашия духъ и въ историята на изкуството, сж били повече или по-малко разждъчни. Щастливо изключение може да се направи, както се каза, въ тѣсни по обемъ рамки — нѣкои поеми на По, Верленъ, Саменъ, Лилиевъ (последния още въ втората си сбирка преминава въ разждъчност). Всички класици, всички романтици и парнаристи сж разждъчни. Рембо, Бодлеръ, Блокъ, Тагоръ, Уитманъ, Еренщайнъ, както и повечето експресионисти сж разждъчни.

Разждъчността обаче е единъ опасенъ пробенъ камъкъ за твореца. Тя граничи еднакво съ творческата посредственост, както съ висинитъ на духовния гений. И тукъ синтезътъ между съдържание и форма е спасителния бръгъ за твореца.

Кирилъ Кръстевъ

Мисли върху родното

На тази тема, по всичко личи, ще има да се говори и пише много, въ годинитъ които идатъ. Не че до сега не се е говорило и писано по нея. Но тя влѣзе въ една фаза на възраждане, когато започна да се разглежда въ по-широки кръгове, стана и се чувствува навременна отъ повече хора. Тя споделя участъта на ония въпроси, съ които обикновено се характеризиратъ известни етапи отъ културното развитие на народитъ.

Подетъ съ една първична стихийност отъ нашитъ бащи и дѣди, този роденъ повикъ даде начало на ония голѣми събития, които ни донесоха свободата. Но разбира се, обектитъ на това движение тогава бѣха съвсемъ други. Въ онова време първопричината за всички злини бѣше една — духовната и политическа зависимост. А това благоприятствуваше за мощта на движението, което срещна противодействие и поради това се разрастна до известнитъ намъ размѣри.

Следъ духовното, а по-късно следъ политическото ни освобождение, този повикъ затихва, за да отстъпи мѣсто на други въпроси, чието разрешение се явява по-належащо. Идеята за създаване на родна култура съ свои средства, която да се противопостави на външнитъ влияния, може би е минала като сѣнка презъ умоветъ на онова време, безъ обаче да пустне дълбоки корени. Усиленото събиране на народнитъ умотворения въ онзи години показва ясно, че такива схващания не сж били непознати. Но движението което сж предизвикали тѣ, е останало само въ тѣсната област на поезията и се е изчерпало съ това, да се събератъ прѣснатитъ литературни памятници.

Нашиятъ културенъ животъ отъ духовното и политическото ни събуждане насамъ, носи дълбокитъ следи на за-

имствуванието. И не можеше да бжде друго яче — безъ образци никоя култура не е израстнала. До като ни предстоеше да сжсеме съ турското и гръцко влияние инстинктътъ за самосъхранение ни подсказваше да издигнемъ всичко, което имахме свое, колкото и малко да е то. Когато обаче слънцето на свободата огря земята ни и ние разперкахме очи, останахме очудени, колко много сме далечъ отъ Запада, който ни предстоеше да догонимъ. Разтворихме тогава широко вратитъ на своя домъ и пушнахме да струи въ нѣго живителната струя на западната култура.

И ето тя струи отъ тогава до днесъ и не ще бждемъ въ състояние да я спремъ даже китайска стена да издигнемъ. И низъ констатираме съ задоволство плодетъ на това културно влияние, което може въ кжсо време да преобрази земята ни.

Въ последнитъ години се забелѣзва едно безпокойство. Въпросътъ за родното, който се намираше до сега въ латентно състояние се събуди за животъ. И не само у насъ е това раздвижение. Една обща вълна на народно обособяване се разлива по свѣта.

Малко странно на пръвъ погледъ, понеже наредъ съ тоя стремежъ се развива въ най-бързо темпо и обмѣната на културнитъ постижения между народитъ. Не е ли това скрития импулсъ на едно мирово предчувствие за приближаващата се ера на човѣчеството, въ която народитъ се стремятъ да влѣзатъ съ възможното повече свой културенъ активъ като равноценни членове?

Първопричината на това раздвижение може да бжде каквато ще: голѣмата война съ своитъ далечни послѣствия, или нѣкакъвъ непознатъ законъ за периодично оживяване на народното самочувство. У насъ то не може да нѣма своитъ особни причини и послѣдци, както и своята особна физиономия, които, опознати, ще ни дадатъ възможностъ да се ориентираме и вземемъ отношение къмъ него.

Нѣка обаче се има предъ видъ: това раздвижение не е още едно движение съ точно опредѣлена посока. За да се правърне то въ такава, изобходимъ е да се тегли строга граница между две сжщности — наше и чуждо, между два свѣта — български и европейски. Нужно е да се нарисува физиономията на родното, да се намѣри неговия съкровенъ принципъ, който сигурно сжществува, както сжществуватъ напр. принципи въ опредѣленитъ ботанически видове. Тамъ, гдето този основенъ принципъ остава най-вѣренъ на себе си, тамъ и вегетацията е най-буйна и характерна.

Разглеждали ли сме подъ тоя жгълъ на зрениа нѣкоя наша действителностъ? Гдето животътъ у насъ най-вече кипи, гдето най-много се създава? — Тамъ ще бжде сигурно най-вече застъпенъ този роденъ принципъ, който

диримъ. Навсѣкжде другаде, гдето той е подправенъ отъ чужди, неасимилирани още влияния, животътъ ще бжде крѣвн и анемиченъ, а създаденото безкрѣвно и нетрайно. Тукъ отъ „Изтокъ“ се прави апелъ къмъ културната мисль на българина. На нея предстои да открие Менделевия законъ за културното творчество, въз основа на който ще могатъ да се следятъ влиянията и установява всѣки моментъ тѣхната полза или вреда. Защото мина онова време, когато вратитъ на нашата културна жажда бѣха широко разкрити за всѣко влияние, идващо отъ западъ, добро или зло. Сега вече мисльта ни се вдѣлбочи, очитъ прогледнаха за далечния смисль на културна и културенъ подемъ, който не се състои само въ безразборното заемане на чужди ценности, въ трупането на некоординирани, неосмислени отъ едно органическо развитие постижения. Културата е нѣщо повече. Въ основния неинъ импулсъ лежи стремежътъ къмъ закржгяване, къмъ даване най-характеренъ изразъ на едно самочувство, родово или расово обособено.

Всѣко влияние дошло отъ възъ трѣбва да се разгледа презъ призмата на една действителна културна нужда, трѣбва да запълни една чувствувана празнина. А тя ще се почувствува само тогава, когато имаме едно истинско органическо развитие наредъ съ по-голѣмитъ отъ насъ. Не е нужно да разрешаваме винаги сами въпроситъ. Трѣбва обаче да можемъ поѣе да ги зададемъ сами. А наблюдаваме често това явление, че както въпроса, тѣй и отговора ни сж еднакво чужди. И едното и другото вземаме на готово. А би трѣбвало да бжде иначе, ако искаме да бждемъ ценни не само за себе си, но и за другитъ.

Явява се единъ голѣмъ въпросъ. Дали изобщо малкитъ народи могатъ да развиятъ оригинално творчество. На ржка съ примѣри може да се отговори утвърдително.

Голѣмитъ народи, като голѣми културни гѣзда, сж носители на исторически мисии. Културната мисия на нѣмския народъ бѣше може би да вдѣлбочи мисльта, да създаде тѣй да се каже перспективата на живота. Мисията на френския народъ лежи въ създаването на една съвършена форма на човѣшката мисль. Каква е мисията на руситъ, които носятъ безспорно нѣщо много типично въ своята възлазяща култура — върху това се гадае сега.

Малкитъ народи не могатъ да бждеатъ носители на такива мирови задачи. Тѣ могатъ обаче да създадатъ нѣщо въ висша степенъ оригинално, което отпосле огрѣно отъ свѣтлината на единъ широко културенъ кръжъ, ще поеме ходъ по земята. Примери: Холандия съ своята живопись, Дания съ своето ступанство.

него и сетне сама го затвори. И попита съвсемъ тихо:

— Не се ли събуди мама? Или татко?

— Никой, отвърна сжщо тѣй тихъ шепотъ и предъ дошлата се изправи нѣкакво мѣнинко сжщество, чийто гърбавъ силуетъ едва се провиждаше въ тъмата. И веднага съ страстно любопитство то запита:

— Какви, днесъ какво бѣше?

— Днесъ? Днесъ той ми предложи да избѣгаме двама, съ ирония и въ сжщо време съ нѣкакво избухливо ликувание прозвуча отговора. Да се боримъ, да се защищаваме... А азъ му разправихъ, че съмъ женена и че се боя отъ мжжа си и че имамъ чифликъ и автомобилъ...

Заглушенъ и тжженъ смѣхъ прозвуча въ низката, тъмна стаяца. Отъ съседната стая се чу сжърцане, тежко дишане и прѣспиналъ, старчески гласъ сърдито рече:

— Вий пакъ не спите. Голѣми мими сте, а си играете каго деца. Спете, че утре Арсенала нѣма зарадъ васъ да свири по-късно!

Тишина се сви въ стаята и сякашъ сжсти тъмата. Сетне дветъ мими се пригърнаха и съвсемъ нечуто си зашпнаха. А когато възъ почна да се събва, оная, която бѣше излизала презъ ношъта, седна до прозореца и начена да пише:

Но нека се спремъ на другъ единъ въпросъ. Япония представя типично потвърждение на една мисль изтъкната по-горе — никаква опасностъ не представлява заимствването на чужди успѣхи, когато тѣ действително запълнятъ една празнина, когато не сж проста мода, а културна необходимостъ. Защото иначе може това заимствване да отклони отъ правия пътъ едно започнало самостоятелно развитие.

Г-нъ Ас. Златаровъ твърди (бр. 42 отъ „Изтокъ“), че японцитъ въ продължение на 50 години сж присадили цѣлата западна култура въ страната си, безъ да се страхуватъ, че ще изгубятъ нѣщо отъ своята самобитностъ. Въ онова време обаче, когато тѣ замислиха да правятъ това, бѣха вече отдавна създали една своя култура, макаръ и отъ друга областъ. Това, което японецътъ вземаше отъ европейца, бѣше въ сжщностъ цивилизацията му (въ Шпейглеровски смисль, на думата, като упадъчно явление, изживявано отъ сто и повече години насамъ). Ние може да се каже, направо влѣзохме въ цивилизацията на европейца, безъ да сме минали презъ културата му, или — като японца — презъ своя култура.

Японецътъ имаше традиции дълбоко укоренени и не се страхуваше отъ влияния дошли презъ океана. Собствената му култура, създадена въ единъ дълъгъ периодъ на самостоятенъ животъ, бѣше идеално закржглена като родово обособеностъ. Законитъ на органическото развитие бѣха вдѣлбали вече линии въ миналото и оставаше само тѣ да се продължатъ въ бъдещето. Японецътъ заемаше само онова, отъ което имаше нужда и далечината му благоприятствуваше въ това отношение. Той смѣташе себе си съ своята култура равноцененъ на европейца. — Европа дълго време стоя хипнотизирана отъ възлещената изтънченостъ на японското изкуство. Отъ това спечели само Япония, която изведнжъкъ се почувствува напълно издѣлена къмъ Европа. — Тя взе съ пълни шепи културни ценности, но даде и свои.

А ние? Ние се чувствуваме все още длъжници и скоро нѣма да се освободимъ отъ това чувство. Обаче пътятъ на нашето истинско културно развитие е нататъкъ: той е въ съзнанието, че не трѣбва да останемъ длъжници. Оня роденъ принципъ, който може би интуитивно долавятъ мнозина, трѣбва да се изроди и включи въ форма. Отъ тамъ трѣбва да почне развитието, което ще ни направи равноценни на другитъ културни народи. Културния ни багажъ трѣбва да стане активенъ.

Д-ръ А. Аз.

Иванъ Шмелевъ, известниятъ руски писателъ работи надъ новия си романъ „Войникъ“.

защо само два пжти на месеца можешъ да идвашъ и какво те гнети.

Съ тихъ, монотоненъ гласъ, сякашъ чегѣше нѣщо мжчително, младата жена отвърна:

— Идвамъ само два пжти на месеца, защото всѣки две недѣли моя мжжъ заминава за нашия чифликъ. Той отива вечеръ съ автомобила и се връща на другия денъ на обѣдъ... Той е толкова ревнивъ, че не смѣ да ме остави за по-дълго време. Дори и презъ кжситъ му отсъствия гувернантката ни е поставена отъ него да ме следи. Затова мога да идвамъ у тебе само въ глуха ношъ, когато всичко заспива въ кжщи и азъ се изкрадвамъ, безъ да ме чуе нѣкой!

— Мила, рече горещо и умолително момъкътъ, остана при мене, не си отивай, не се връщай при она страшенъ човѣкъ. Ний ще намѣримъ сили да се боримъ, да изгърпимъ всички незгоди. Не се бой! Азъ съмъ младъ, но имамъ мощъ и вѣра.

Младата жена затвори очи, сякашъ се опиваше отъ думитъ му. Сетне бавно отхвърли глава, облегна се на рамото му и дигна лице къмъ устнитъ му. Но когато целувката стана по-твърда и по-остра откъсна се и между два тежки джха промълви:

— Не, недей, остави! Азъ ще бжде твоя въ деня, когато щъ съмъ само твоя!

— Мила, извика момъкътъ.

Тя сложи прѣсти на устнитъ му.

— Тихо! Остави ме сега да си ида, защото днесъ мжжа ми каза, че ще се върне по-рано. Но утре чакай пакъ както другъ пжтъ да ти телефонирамъ въ канцеларията. Ще ти кажа де ще се срещнемъ за по-дълго. И ако и утре ти държишъ на това, що ми рече преди малко, ний ще обмислимъ какъ да се освободимъ, за да бждемъ вечно единъ на другъ.

— О, колко те обичамъ, простена момъкътъ и склони молитвено глава, сякашъ невѣрваше на толкова частие.

А тя стана, оправи си привичния си жестъ коситъ си, усмихна се странно и горчиво, като че се присмиваше сама на себе си, сложи бърже намѣтката си и стана отново тънка, гьквава сѣнка. За сѣбомъ протегна дветъ си ржце на момъка и му даде да ги целуне бавно и почтително, сякашъ тѣ двамата бѣха средновековъ рицаръ и дама.

И отново се чуха глухи стжпки въ градината, сжърцна вратията и сѣнката се мърна подъ електрическата лампа на улицата. Следъ малко тя се хлъзна, както бѣ дошла, въ канала, незабелѣзано прекоси цѣлия градъ и излѣзе нѣде при Арсенала. Потъна въ тъмата къмъ Лозенецъ, мина криви улчички и при една низка кжщица се спрѣ и почука едва чуто на прозорчето, което гледаше къмъ двора. Прозорчето се отвори безшумно, сѣнката мина леко презъ

„Драги мой, пиша ти скришомъ и ме е стрхъ. Моя мжжъ се върна у дома преди мене. Лошо патихъ, но сега мина. Само че ний заминаваме следъ малко, мжжъ ми и азъ, съ автомобилъ. За кжде не зная и не смѣя да питамъ. Но ти не се отчайвай, щомъ мога ще ти се обада!“

„Сѣгомъ, целувамъ те безкрайно пжти, твоя Мила.“

Гърбавата стоеше до прозореца и четѣше.

— Защо тѣй, попита тя.

— Така, твърдо отговори сестра й и погледна студено навънъ съ сивозеленитъ си очи. Азъ и тѣй се чуда какъ, макаръ да отивахъ винаги съ тая стара копринена рокля, той не позна по ржцетъ ми, че му разправямъ приказки...

Тя млъкна, замисли се дълбоко и рече сякашъ на себе си:

— Много ни се е вѣрвало, и на него и на мене, на тия приказки!...

Но сетне гласътъ й трепна и завърши сурово!

— Хубавъ бѣше филмътъ, но серитъ му се свършиха. Стига толкова!.. Инакъ може зло да ни постигне отъ нашитъ измами. А пъкъ жалъ ми е за него, добро момче е, защо да свързва своята бедностъ съ още по-голѣма бедностъ?...

Димитъръ Шишмановъ

